

1. בארך אפים יפתח קצין ולשון רכה תשבר גרם: משלי כה טו
2. אל מוציא ממצרים פתועפת ראם לו יאכל גוים צרו ועצמותיהם יגרם וחציו ימחץ: במדבר כד ח
3. מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש: קהלת א ג
4. וכל אשר שאלו עיני לא אצלתי מהם לא מעתי את לבי מכל שמחה כי לבי שמה מכל עמלי וזה היה חלקי מכל עמלי: קהלת ב י
5. אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלם: קהלת א יב
6. הנה משתן שלשלמה ששים גברים סביב לה מגבר ישראל: כלם אחוזי הרב מלמדי מלחמה איש חרבו על ירכו מפתח בלילות: שיר השירים ג ח-ח

איחננא ליה. לימשך מעליו שלא יחוף בו: **כפא לקומסיה.** לנד אחר ואיסתלק עוני כתיפו מן הבית: **ולשון רכה תשבר גרם.** על ידי לשון רכה שחננה מענה רך נשברה ענמי: **אסקיה.** העלהו להטותו אל הדרך: **רויא.** שיכור: **אסקיה.** אל הדרך: **חא מדווסא דהוו מדנין בשמחה מאל: אנסיה משפיה.** שמה הרבה: **גנדו מילנא מיניה.** משכו ידיכם מלהאכילו כי אם מעט: **קניא.** קנה: **דמסינן ליה אשבוטסיה.** מלחמינו נשבעתו כשנשבע לו להחזירו לו: **דלית כהו ישוב.** של זרעים ואילנות להתפרנס סס: **ופקע עורא.** מתבקע מעט כמין חרץ עד שמשליך סס וזע האילנות וגדלים אילנות סס ומתפרנס מהם: **נדקו קניא.** נדקו עד שהיו נקאיין היכן יש קן של דוסיפת דהוו תרנגולא כנא: **זוגיסא.** זוכית כני שיראה את בניו ולא יוכל ליכנס אלנס ויהא נרץ לשמיר לנקה הזוכית: **רמא ציה.** שלותו של שלמה קנא: **תק נפשיה.** התרנגול: **אסקיה.** מה חששת לו: **זבעיא מינער ליכס קטן.** עד שיצא שמי שערות ויהא רחוי לחליפה ויוזע היה זה שעמדה להמתין שלש עשרה שנה: **שבעה יומי לים ליה.** אינו צטוט לחיות שבעה ימים שמה למחר ימות: **אבי גוא.** מחמתו היה אולר גדול והזכר וכסף טמון: **תרחיה גביה.** איחר אלנו שלמה לאשמדאי. תרח נלשון ארמי איחור כדלמרינן

נצבא קמא (דף פ): מאן תרח ניתרח שמואל: **היה קאי לחודיה.** שלמה אלל אשמדאי: **כסועפות ראס לו.** להקדוש ברוך הוא יש לו מועפות ראמים למלחמתו וליפרע פורענות בשליחותו: **מאי רבוטיכו.** שנשמח הקב"ה בכס: **עוקסף.** טבעתו היה סס חקוק עליה: **פסקיה.** דמהו: **גנדו.** לבשו. ונציאורי טהרות דרב האי: **רחיטי קודו מקידה של תרח לשמות מים (סוטה דף לב): לא סריך.** אינו נדבק לומר דבר אחד של שטות כל הימים שזה אומר הייתי מלך ואינו אומר דבר שטות אחרת: **נדקו ככרעיה.** שרגליו של עד דומות לשל תרנגולים: **צמוקי קאסי.** אינו צל לשכב יתק אלל באנפילאות קאלאנו"ש נלע"ו: **מלך והדיוט.** היה שלמה לא חור שוב למלכותו: **נדמא דרישא.** חולי כחב הראש הכה מחמת דם: **שורבינא.** מין ארז כדלמרינן כראש השנה (דף כג). **תאשור שורבינא:** **זבינא.** ערבה: **ואסא דרא.** הדס למ: **חילפא.** חפצת עץ ששמו פופלי"ר: **וחילטי ימא.** גירופלי"א: **זבלא.** מין עשב: **ורדא.** רוס"א: **דקאי כחד דרא.** כל עלין שלו מזד אחד זה למעלה מזה: **לליתסא.** כחב חזי הראש: **בוואא חורא.** צדינר של כסף צרוף ישמטנו: **להאי גיסא דכאיני ליה.** שחזב הדס על חזי הראש שסס הכחב: **וליתליי.** לתרנגולא שמוט: **כסיטי דכנא.** צמחיות הפתח: לנצוקתי

(א) גיי העיון עין תהיה (ב) פי נלע לשמה ס"א נלע ופי נלע לפקא מ"ד, א ס"א וכתיב וזה, ד) סנהדרין כ, ה) מגילה יא, ו) נעטרן עין מלך פי רחמרי"ו, ו) כלל ספ"ו מ"א, ח) ר"ל ענין מלכות ראשונה שמלך על העליונים. רש"י ט) נעטרן נביא.

גליון הש"ס
רש"י ד"ה יבלא סין עשב. וכן בחולין דף קה ע"ב כרך ריפאח אצלנו:

לעיו רש"י
קאלצוני"ש [קלצוני"ש]. גרב, נעל קל. פופלי"ר, צפצפה. גירופלי"א, קפול (פחד). רוס"א [רוש"א], ורד.

מוסף רש"י
וחד אמר בגנוד. עלימו, ובסדר טהרות (כלל ספ"ו) פירש רב האי מקידה היל מקידה של מרש דומה לו מד אמר קודו וחד אמר מקלו (ויק"ר פי אמרי) והוא מקידה ששמה נה מים (סנהדרין כ). מלך והדיוט, וסוג לא חזר למלכותו (סו).

לא מסיר לי לשרא דימא מסיר ליה ולא יהיב ליה אלא לתרנגולא ברא דמהימן ליה אשבוטתיה ומאי עבד ביה ממטי ליה לטורי דלית בהו ישוב ומנח לה אשינא דטורא ופקע טורא ומגקט מייתי ביוזני מאילני ושדי התם והוי ישוב והיינו דמתרגמינן נגר טורא בדקו קניא דתרנגולא ברא דאית ליה בני וחפיה לקיניה זוגיתא חיוורת כי אחא בעי למיעל ולא מצי אול אייתי שמירא ואותביה עלויה רמא ביה קלא שדייה שקליה אול חגק נפשיה אשבוטתיה אמר ליה בניהו מאי מעמא כי חויתיה לההוא אלהוא סמיא דהוה קא טעי באורחא אסקיתיה לאורחיה אמר ליה מכרוי עליה ברקיעא דצדיק גמור הוא ומאן דעבד ליה ניחא נפשיה זכי לעלמא דאתי ומאי מעמא כי חויתיה לההוא רויא דקטעי באורחא אסקיתיה לאורחיה א"ל מכרוי עליה ברקיעא דרשע גמור הוא ועבדי ליה ניחא נפשיה כי היכי דליכליה לעלמא מאי מעמא כי חויתיה לההוא חרוותא בבית אמר ליה בעי מימת גברא בגו תלתין יומין ובעיא מינער ליכס קטן תליסרי שנין מאי מעמא כי שמעתי לההוא גברא דאמר ליה לאושכפא עביד לי מסאני לשב שנין אחיבת אמר ליה ההוא שבעה יומי לית ליה מסאני לשב שנין בעי מ"ט כי חויתיה לההוא קסמא דהוה קסים אחיבת אמר ליה דהוה יתיב אבי גוא דמלכא לקסום מאי דאיכא תותיה ⁶תרחיה גביה עד דבנייה לבית המקדש יומא חד הוה קאי לחודיה אמר ליה כתיב ²כתועפות ראם לו ואמרינן כתועפות אלו מלאכי השרת ראם אלו השדים מאי רבותיכו מינן א"ל שקול שושילתא מינאי והב לי עזקתך ואחוי לך רבותאי שקליה לשושילתא מיניה ויהיב ליה עזקתיה ³בלעיה אותביה לחד גפיה ברקיעא ולחד גפיה בארעא פתקיה ארבע מאה פרסי על ההיא שעתא אמר שלמה ³מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש ⁴וזה היה חלקי מכל עמלי ⁷מאי וזה רב ושמואל חד אמר מקלו וחד אמר גנדו היה מחזור על הפתחים כל היכא דמטא אמר ⁵אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלים כי מטא גבי סנהדרין אמרו רבנן מכדי שוטה בחדא מילתא לא סריך מאי האי אמרו ליה לבניהו קא בעי לך מלכא לגביה אמר להו לא שלחו להו למלכוותא קאתי מלכא לגבייכו שלחו להו אין קאתי שלחו להו בידקו בכרעיה שלחו להו במוקי קאתי וקא תבע להו בנידותיהו וקא תבע לה נמי לבת שבע אימיה אתויה לשלמה והבו ליה עזקתא ושושילתא דחקוק עליה שם כי עייל חוייה פרח ואפילו הכי הוה ליה ביעותותא מיניה והיינו דכתיב ⁶הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה איש חרבו על ירכו מפתח בלילות ⁶רב ושמואל חד אמר מלך והדיוט וחד אמר מלך והדיוט ומלך: **לדמא דרישא** ליתי שורבינא ובינא ואסא דרא ויתא וחילפי דימא ויבלא ולישלוקינהו בהדי הדדי ולנפול תלת מאה כסי אהאי גיסא דרישא ותלת מאה כסי אהאי גיסא דרישא וזאי לא ליתי ורדא חיוורא דקאי בחד דרא ולישלקיה ולינפול שיתין כסי אהאי גיסא דרישא ושיתין כסי אהאי גיסא דרישא לצליחתא ליתי תרנגולא ברא ולישתיה בוואא חיוורא אההוא גיסא דכייב ליה ונודהר מדמיה דלא לסמינהו לעיניה וליתלייה בכסיפא דבבא דכי עייל חייף ביה וכי נפיק חייף ביה לברוקתי

מי שאחזו פרק שביעי גיטין

סמ.

לעזר רש"י

לכרוקסי. חולי שבעין שקורין טייל"א:
 גוונן מחמת זקנה: ונייבשה בעולא.
 תרסי מנפא כוחלא וחדא מנפא מיניה.
 ממנו: תלפא מכהלי. מכחול הוא כנף
 עץ שטוטל צו הכחול ונומן בעין:
 תלפא מכהלי. שלשה פעמים: לימלי.
 יסיש בעינו: דאי לא. מחדהר ללא
 לימלי טפי פקע עיניה: לשכרירי
 דליילא. סנורים הבאות על האדם
 צלילה: שודרא ברקא. חבל של שיער
 בהמה ושל זנב סוס ופרה: וניסר
 חדא כרעא מיניה וחדא כרעא
 מכלבא. יקסור אחד מרגליו ורגל
 הכלב צעני ראשי החבל: ונערפו
 יוקא חספא אכריה. יקשקשו מיעוקות
 שכרי מרקיס אחרי: ויאמרו. לחש
 זה: אסא כלבא אכסא תרנגול.
 זקן כלב שוטה תרנגול: אומלי.
 חמיות צער: ונחבינהו ניהליה.
 צני בשמים להנך אומני צניורא
 דישא: קלקלי. אשפות: ליפשוט.
 ימיר הקשר מרגלו: ככבישא דעיניה.
 צצת עינו: סומקי. טחוליס:
 אכספא דאומנא. כלי חרס מנוול
 שמתקין לתוכו דם: ונימא ליה עורא.
 לפתיחא הב לי ואיכול: פפי שילא
 כו'. לחש הוא: טעם דלי כמי
 כסף. לחש הוא: אשלא דפוריא. חבל
 של מטה: וקורטא. נייר של
 מוכין: ומוריקא. קרו"ג: וסומקא
 דלונבא. דבר ארום הגדל צלונב:
 ונגיל פסילא. לשון גדילים. יעשה
 פתילה מן האמר: ולטמיש כחלא.
 ישרה צחומץ: וניגדיל. יגלגלו
 חספא ודבק האפר זו: ונעדו עליה.
 דרך מרזב: סריך. נדבק הקש
 צדס: גילא. אישטרי"ס: כיון.
 דדמא דכנדא שהיא תלויה למטה מן
 הריאה עולה למעלה ונפיק דרך
 הפה: אימר אסתמי אסתא. כולה
 כנדא ולא נשמיר הימנה כלום ונפל
 לריאה דרך קנה הכבד שמחובר
 לקנה של ריאה: כוני. מלא אגרופ:
 פירמא דסילקא. קנינת חרדים
 מנידור"א: פרידא. מין עשב וי"א
 מדיירי"ש: וכנגדן. כשיעור כל
 אלו: כנפא פטירפא. אנטרי"ל של
 בהמה שהיתה פטר רחם לאמה:
 לככא. חולי השנים הפנימים: סומא
 יחידא. ראש שום שלא היה צו אלא
 אלע אחד: ונמרסיס. ישחקנו:
 אופרא דליונא. על זפורן של
 צהן יד: ונודהר לכשריה. שלא יגע
 אותו שום צצת: דקשי לחיורא.
 צרעת: לחיגי. אצבעות הגדילים

הכא משמע דיש לה רפואה וכן צפ' המוליא יין
 (שבת 77 עמ.) נמי קאמר שכן כוולין לברוקסי
 וקשה דצצרות (77 לח): חשיב ליה גבי מומין הקצועין ואומר
 רבינו יחזק דכל מה שאינו עובר מאיליו או ע"י רפואה קלה חשיב
 מום קצוע אי נמי רפואה דהכא
 ודמוליא היינו צמילת החולי אכל
 צסוף החולי אין לו רפואה:
 לככא. שנים כדפי צקונטרס
 כאלן ולא כמו שפירש
 בעלמא (ע"ז 77 כח.) דהיינו חייכים
 מדאמרין צערי פסחים (77 קג.)
 לא מעקר ככל וכן צחולין (77 ע):
 נמור ככי ושיני דגברי וזה
 לא שייך לומר צמייכים:
 רב

טייל"א (מיל"א). קרום
 בעין השווע בריאה.
 קרו"ג כרכום.
 אישטרי"ס
 (אישטרי"ס). קש
 מצנידורא
 (מינצידור"א). סלק קצין.
 מדיירי"ש
 (מדיירי"ש). עץ
 דובדבן הבר.
 אינצידור"ל. שומן המעיים.
 גלג"ט [גלג"ץ]. בלוט.
 אשטריגילין
 (אישטריגילין).
 דלקת שקדים.
 פילטרין [פילטר"א].
 כן-הוציא (צמח).
 דרמוני"א (בלדימוני"א).
 שוקר האלפים.
 פינגרי"י. חלבה
 (גרגרית ויונית, צמח
 המשמש לחבלין).
 חומלור"ן. כשות.
 אשטריגילין
 (אישטריגילין).
 דלקת שקדים.
 צורירי [צירי"ן].
 גלית הריפה.
 גלג"ט. בלוט.
 אמוניק"א (אמוניק"א).
 כלוריד. אמוניה.
 גלמ"א. חלבנה.

וליתבינהו ניהליה דדשא וניכלינהו
 לפשוט שודרא ברקא ונימרו הכי שברירי דפלוני בר פלוניא שבקינהו
 לפלוני בר פלוניא וליחרו לכלבא בביתא דעיניה לשברירי דיממא ליתי
 שבעה סומקי מגווא דחיותא ונישוניה אחספא דאומנא וליתיב איהו מגואי
 ואיניש אחרינא מאברא ונימא ליה עורא הב לי דאיכול ונימא ליה האך
 פתיחא סב איכול ובתר דאיכול ליתבריה לחספא דאי לא הדרי עליוהי לדמא
 דאתי מנחירא ליתי גברא כהן דשמה לוי וליכתוב ליה לוי למפרע ואי לא
 ליתי איניש מעלמא וניכתוב ליה אנא פפי שילא בר סומקי למפרע ואי לא
 ניכתוב ליה הכי טעם דלי כמי כסף טעם דלי כמי פגם ואי לא ליתי עיקרא
 דאספסתא ואשלא דפוריא עתיקא וקורטא ומוריקי וסומקא דלולבא
 ונקלינהו בהדי הדדי וליתי גבא דעמרא וניגדול תרתי פתילתא ולטמיש
 בחלא וניגדבל בקיטמא הדין וניתיב בנחיריה ואי לא ליחוי אמת המים דאזלת
 ממזרח כלפי מערב ונפסע וניקום חד כרעא להאי גיסא וחד כרעא להאי
 גיסא ונישקול טינא בידיה דימינא מתותי כרעא דשמאליה ובידיה דשמאלא
 מתותי כרעא דימיניה וניגדול תרתי פתילתא דעמרא וניטמיש בטינא וניתיב
 בנחיריה ואי לא ליתיב תותי מרזבא וניתו מיא ולישרו עליוה ולימרו כי היכי
 דפסקי הני מיא ליפסוק דמיה דפלניא בר פלניא דמא דאתי מפומא
 בדקינן ליה בגילא דחיתתא אי סריך מריאה קאתי ואית ליה תקנתא ואי לא
 מכברא קאתי ולית ליה תקנתא אמר ליה רב אמי לרב אשי והאנן איפכא
 תנן וניטל הכבד ולא נשתיר הימנה כלום הריאה שניקבה או שחסרה אמר
 ליה כיון דמפומיה קאתי אימר איתמחוי איתמח אמר מר אי מריאה קאתי
 אית ליה תקנתא מאי תקנתיה ליתי שבעה וכוני מפירמא דסילקא ושבעה כוני
 פירמא דכרתי וחמשה כוני פרידא ותלתא כוני דטלפחי וכונא דכמונא וכונא
 דחבלי וכנגדן כנתא פטירתא וליבישיל וליכול ולישתי אבתריה שיכרא חריפא
 דטבת לככא אמר רבה בר רב הונא ליתי תומא יחידא ונימרסיה במישחא
 ומילחא ונתביה אטופראי דאליונא דההוא גיסא דכייב ליה ונהדר ליה גרנפא
 דלישא וניזדהר לבישריה דקשי לחיורא לחיגי אמר רבי יוחנן וכוני חומתי כי
 ממרו ועיקרא דחומתי עדיף מממרו וניקוט בפומיה הני לאוקומי לבשולי ליתי
 פארי דריש נפיא וטלפחי בעפרייהו ושובלילתא והומרתא דכשותא וניקוט
 כאמגוזא בפומיה לאיפתוחי לינפח ליה חבריה תחלי חוורתא בגילא דחיתתא
 לאסוקי ליתי עפרא מטולא דבית הכסא וניגבול כדובשא וניכול דמלי תרודא
 לברסם ליתי כי פיסתקא דנישדור וכי אמגוזא דחלבניתא דובשניתא ומלי תרודא
 דובשא חיורא ומלי נמלא בת מחווא חמרא נקידא ונישולוקניהו כהדי הודדי וכי
 בשיל נשדור בשיל ליה כוליה ואי לא ליתי רביעתא דחלבא דעיוא חיורתא
 ונישפייה

צברין כמין גלג"ט וכלשון רומי אשטריגילין:
 חומסי כי ממרו. עלי של חמוס פילטרין טוב לרפואה זו כמין עשב שקורין ממרו כלשון
 חרמי: ועיקרא דחומסי. שורש החימוס פילטרין: עדיף. לרפואה מממרו. ממרו צדמוני' לשון מורי: הני. חומתי וממרו: לאוקומי. החולי שלא
 ינפח יותר מדאי: לכשולי. האצבעות שתקצן להם שלהן לתוכן שמהא יולאה כשיבקעו אותו: פארי דריש נפיא. סוגים גדולים שלשין למעלה
 צנפה כשמרקדין: ועלפחי כעפרי"סו. עדיש עם עפר שמתלשו בהן: ושכולי"סא. חלתן פינגרי"י: וחומרפא דכשופא. פרס צנכשות הומלור"ן:
 כאמגוזא. כשיעור אגוז: לפסוחי. האצבעות של אשטריגילין שציקעו ומלא הליחה: לינפח ליה. צנורוני: צנילא דחיתתא. שהוא חלול
 ויכנס זרע השחלים לתוכו כדאשו אחד ויכנסו צחון פיו של חולה עד הצליעה וינפח חצירו כדאש האחר וילאו השחלים ויפלו וימנו על
 החולי: לאסוקי. להעלות צער לרפואת הניקוע: מטולא דבית הכסא. מתחת כל אברים המקודרות לבית הכסא צדנות וממוקנות כעין
 מושב: לברסם. חולי שקורין לורי"י והוא צא מן הראש דרך החוטם: כי פיסתקא דנישדור. כשיעור גלג"ט של ארז מסס נשדור שקורין
 אמוניק"א: חלבניתא דובשניתא. חלבנה מטוקה שקורין גלמ"א: פרוודא. קף. נעלא. כלי מחזיק רביעית: חמרא נקידא. יין ללול יפה
 שאינו ארום: וכי בשיל נשדור בשיל כוליה. זה סימן יהיה לך לכשיבשל הנשדור צידוע ששאר סמנין מנושלן לפי שהוא קשה:
 ונישפייה

מי שאחזו פרק שביעי גיטין

ע. ע

עין משפט
גר מצוה

א (מ"י פ"ד מהל' דעות הלכה ב):
ב (מ"י שם):
ד ג מ"י פ"ד מהלכות דעות הלכה עו:
ה ד מ"י שם הלכה א (והלכה עו):
ו ה ו ז מ"י שם הלכה יט
טו ט"ז מ"י שם הלכה יט
ז ח מ"י שם הלכה יט:
ח ט מ"י שם הלכה יט:
ט י מ"י שם הלכה יט
י י"ב מ"י שם הלכה יט:
י"ג מ"י שם הלכה יט:

לעזי רש"י
פירוש"י [פירור"א].
קחת.
פשוט"י. מעד.
קתנ"א. עזות. התכוונות שור"ס.
קרו"ג. כוכוס.
שביל [שביר"ל].
מטובה. גר שחוס.
סינש"א [אינש"א].
דגה.
אילנדרא [אלינדרא"א].
כוסבר.

ר"ב שימי בר אשי עבד ליה להווא עובד כוכבים ב'ו. הקשה ה"ר אלחנן אמאי לא אסור לרפואה העובד כוכבים כדאמרין ב'פ' און מעמידין (ע"ז דף טו.) גבי מילדת ומניקה אפילו בשכר לפי שמגדלו לעבודת כוכבים ואור"י דשמא כדי להתחכס ברפואה שרי כדי שידע לרפואה ישראל ע"י כן א"ר העובד כוכבים היה יודע שהיה בקי ברפואה זאת ושרי משום איבה או שמא לא שייך כלן מגדל צן לעבודת כוכבים כמו זמילדת ומניקה^א: דרך ועון. דלגת העון א"ר עונש העון: חמשה קרובין ל"מיתה אבא ועמד ב'ו. משמע אפילו עושה אחד מהן זלזל מללא קאלמירין עלה דבעינן כסדון: דקפני

זיבורא מיחייא לא ח"י אדרחי והכי נשקיה רביעתא דחלא^א שמוג אפשר דחיי פורתא ומפקיד לביתה א"ר יהושע בן לוי אכל בשר שור בלפת ולן בלבנה כלילי י"ד או ט"ו בתקופת תמוז אחותו אחילו תנא והממלא כריסו מכל דבר אחותו אחילו אמר רב פפא אפי' מתמרי פשיטא סד"א הואיל^א ואמר מר תמרי משבען ומשחנן ומשלשלן ומאשרן ולא מפנקן אימא לא קמ"ל^א מאי אחילו א"ר אלעזר אש של עצמות מאי אש של עצמות אמר אב"י אש גרמי מאי אסותיה אמר אב"י אמרה לי אם כולו שקייני תלתא ושבעא ותריסר והאי עד דמתסי כולו שקייני אליבא ריקנא והאי בתר דאכל ושתי ועייל לבית הכסא ונפיק ומשי ידיה ומייתו ליה בונא דשתיתא דטלפחי ובונא דחמרא עתיקא וניגבלינהו בהדי הדדי וניכול וניכרוך בסדיניה וניגניה וליבא דנוקמיה עד דקאי מנפשיה וכי קאי לישקליה לסדיניה מיניה ואי לא הדר עליוהי אמר ליה אליהו לר' נתן * אכול בשליש ושתה שלישי והנח שלישי לכשתכעוס תעמוד על מילואך תני ר' חייא הרוצה שלא יבא לידי חולי מעיים יהא רגיל במיבול קיץ וחורף יסעודתך שהנאתך ממנה משוך ירך הימנה יואל תשהה עצמך בשעה שאתה צריך לנקבך אמר מר עוקבא האי מאן דשתי מיליא חיורא אחותו ויתק רב חסדא שיתין מיני חמרא הוו מעליא דכולהו סומקא ריחתנא גריעא דכולהו מיליא חיורא אמר רב יהודה האי מאן דרתיב בצפרני ניסן גבי גורא ושייף משחא ונפיק ויתבי בשמשא אחותו ויתק תנו רבנן ה"הקיו דם ושימש מטתו הוויין לו בנים ויתקין הקיו שניהם ושימשו הוויין להן בנים בעלי ראתן אמר רב פפא לא אמרין אלא דלא טעים מידי אבל טעים מידי לית לן בה אמר רבה בר רב הונא יבא מן הדרך^א ושימש מטתו הוויין לו בנים ויתקין תנו רבנן^א הבא מבית הכסא אל ישמש מטתו עד שישהה שיעור חצי מיל מפני ששד בית הכסא מלוה עמו ואם שימש הוויין לו בנים נכפים תנו רבנן^א המשמש מטתו מעומד אחותו עוית מיושב אחותו דלריא היא מלמעלה והוא מלמטה אחותו דלריא מאי דלריא אמר רבי יהושע בן לוי סם דלריא דדררא מאי דדררא אמר אב"י מוריקא דחוחי רב פפא אליס ובלע ליה רב פפי אליס ושדי ליה אמר אב"י מי שאינו בקי בדרך ארץ ליתי ג' קפיו קורטמי דחוחי ונידוקינהו ונישליקינהו בחמרא ונישתי^א אמר רבי יוחנן הן הן החזירוני לנערותי: שלשה דברים מכחישים כחו של אדם ואלו הן פחד דרך ועון פחד דכתיב ילכי סחרחר עובני כחי דרך דכתיב^א ענה בדרך כחי עון דכתיב^ב כשל בעוני כחי: שלשה דברים מתזין גופו של אדם ואלו הן האכל מעומד ושתה מעומד ושימש מטתו מעומד ר' חמשה קרובין למיתה יותר מן החיים ואלו הן אכל ועמד שתה ועמד הקיו דם ועמד ישן ועמד שימש מטתו ועמד: ששה העושה אותן מיד מת ואלו הן הבא בדרך ונתייע^א הקיו דם ונכנס לבית המרחץ ושתה ונשתכר וישן על גבי קרקע ושימש מטתו אמר רבי יוחנן והוא שעשאן כסידרן אמר אב"י כסידרן מת שלא כסידרן חליש איני והא מעורת עבדה ליה לעבדה תלת מינייהו ומית ההוא כחוש הוה: שמונה רובן קשה ומיעוטן יפה ואלו הן דרך ודרך ארץ עושר ומלאכה יין ושינה חמין ויהקות דם שמונה ממעטים את הזרע ואלו הן המלח והרעב והנתק בכייה ושינה על גבי קרקע וגדגדניות וכשות שלא בזמנה והקות דם למטה כפלים תנא כשם שקשה למטה כפלים כך יפה למעלה אמר רב פפא למטה

ענבי האלא. ענבי גפן המודלת גדקל: לתוויא. ילפת: חטיי ארונייהא. חטין גכיס: אמר ר' חיה. על כרול של פשוט"י חדש: ונישוף. ימשח: לדבר אחר. זרעת: כאלונכי פרסאי. סגולות של פרסיים שמלפין אותן צמי סם המות: דמפקיד אביסיה. יואה: על נכסיו: חלא^א שמוג. חומן חזק: מעל דבר. שהוא טוב לו ומתוק לחיבו ואוכל ממנו כל תאוותו מציאו ליה חולי ששמו אחילו: הואיל ואמר מר. שהמרים יפין לגוף כל קד: משחנן. מחממות: משלשן. משלשלות: מאשרן. נותנת כח: ולא מפנקן. אינן מתענגות את הלב להיות איסטנים ואע"פ שן מתוקות: כל שקייני. כל משקין שאלם שמה לרפואה יש להן מניין ימים לשמותם יש מהן ג' יש מהן ו' יש מהן י"ב: בונא דשהיאה דעלפתי. מלא אגרופ מן שמימא שם מהלל העטוי מקמח עדסיס ומלח: ונכרוך גופיה בסדיניה. כדי שיתחמם גופו ויזיע: וליכא דנוקמיה. ולא יהיה אדם שיקלענו לפי שהזיעה יפה לו: אכול שלישי. מלא מעין שלישי ושתה שלישי והנח שלישי צטק ריקס: ולכשתכעוס. וימלא צטק כעס תעמוד על מילואך אבל אם תמלא מעין אכילה ושתייה לכשתכעוס תבקע: טעיבול. לטבול ס' בחומן או פת ציין: שהנאתך. שערבה לך: משוך ירך הימנה. שלא תמלא את כריסך: מיליא. יין רע: ויסק. תלשות: ריחתנא. שיש לו ריח טוב מאל: בלפרני. לנכריס: הויין לו. אם נתעברה כחותו תשמיש: צפלי ראסן. חלשים הרבה מתמת שיש להן שרץ צמות כדאמרין כחצות (דף עו): דלא טעים מידי. בין הקזה לתשמיש: נכפוס. טופלין מחמתו חולי: עויס. קרנפ"א: סם דלריא. סם רפואה של דלריא דדררא שמה: קורטמי דחוחי. קרו"ג הגדל בקרקע מוזבל כגון האלן: מוריקא דחוחי. קרו"ג הגדל בגדר של חומי שקורין שצ"ל: אליס. לועס ציינו: בדרך ארץ. שאין לו כח לשמש: קפיו. כלי מחוק ג' ריעיות: ונדוקינהו. יכתס הדק: לנערותי. נתשמיש: פחד. דלגה שדואג על דבר העמיד כגון עירוד מוונות או פחד ארי וקורין סינש"א: סחרחר. מוקף דלגה: אכל ועמד. מיד קודם ששהה מעט: העושה אותן. כולן כלחת: מעורב. סם אשה: ומיעוטן יפה. כשם לאדם מעט מהם יפה לגופו לרפואה וטוב שיהא לו קלח משלל יאה לו כלום: אבל רובן קשה. כשם לו הרבה: דרך. להלך דלרכיס: ודרך ארץ. תשמיש: עושר. מיעוטו יפה ורובו קשה שמצטלו מת"מ ומגביה לכו: חמין. לרחוק ולשמות: נסק. זרעת: גדגדניות. איילנדרא"א: שלא בזמנה. לקמיה מפרס: והקוס דם למטה. היא ממעטת כפלים כולן: למטה

תורה אור השלם

1. לבי שחרור עובני כחי ואור עיני בם הם און אתי.
2. ענה בדרך כחי קצר יקני. חללים קב כד
3. בי ביון חיי ושנותי באנקה פל בעוני כחי וצמי עשה. חללים לא יא

גליון הש"ס

גמ' אכול שלישי ושתה שלישי וכו'. ע"י ניה דף דף ע"י מד"ה אכילתו:

מוסף רש"י

זיבורא. זרעת שמוג.
חומן חזק אגרי"ל בעיני (שם) ומשחנן. מחממות. ומשלשן. שולל ומאשרן. מחממות כח כמו (שטיה א) אשור חמון ולא מפנקן. אינן מרות אסטניס על הלב ועין לשם (בחבורה י) אש גרמי. מוליי"ל בעיני (ברכות לב.) וריקני. חלסי (כחצות עו) וזה י"א. בעלי ראתן. שרץ י"ז לו בחמו: (שם) חלסיס יומר מדי שיש להם שרץ בחוס (וזה י"א.) הן הן החזירוני לנערותי. הרפואה האמורות למי שאינו כחוש תשמיש, להכיר שוקמי החיובי תשמיש רפואה לנערותי לתשמיש (שבת ט"א.) אבל ועמד. מהל לעמוד פתאום אחר שאלל שובני (שם כספ"א).